

1982 JUN 4

244

7

Röpködhetnek a vadlibák

Szemétből energia

„A Székesfőváros Mérnöki Hivatala tisztelettel javasolja, hogy a szemét kezelésében követett eddigi eljárásokkal szemben, főképpen higiéniai előnyei és tökéletessége miatt, szemétegető telep felállítását elhatározni méltóztassék a tekintetes Székesfővárosi Tanács.”

A látnoki felhívás éppen hetvennyolc esztendője fogalmazódott meg. A szakemberek már akkor jól tudták, hogy a háztartási szemét elégetésével gőzt lehet előállítani és azt tovább hasznosítani fűtésre, világításra. Ugyanakkor az is nyilvánvaló volt, hogy „a szállítási távolság csökkentése következtében kevesebb lóra és abrakra lesz szükség...” Ezúttal is csak azzal érvelhetünk, mint annyszor, hogy „jobb későn, mint soha”. Köztudott ugyanis, hogy a hagyományos szemétkerakó helyek várhatóan már jövőre betelnek, s legközelebb csak Budapesttől negyven kilométerre van lehetőség a hulladék elhelyezésére. Ami a jelenleg is borsos szállítási költségeket exponenciálisan megnövelné.

S részben meg is növeli, miután a most átadott, napi ezerkétszáz tonna teljesítményű, első Budapesti Szemétegetőmű minden monumentalitása ellenére csak a keletkező hulladék ötven-hatvan százalékát dolgozza fel. „Ludas” ebben mindenekelőtt az életszínvonal emelkedése, amelynek természetes velejárója a több kidobnivaló. Az elmúlt tíz évben éppen a kétszerezése nőtt. Vagyis akkor nem fájna szeméttügyben a főváros vezetőinek a feje, ha a napokban a második, azonos teljesítményű létesítményt adták volna át rendeltetésének. Mondhatnám — a közhelyeknél maradva —, hogy „ami késik, nem múlik”, ám egyelőre szó sincs ismétlésről. Mindegyelőtt azért, mert hibázik a rávaló s kétmilliárd forintot nem lehet csak úgy egyszerűen összekotorni maradványokból vagy átcsoportosítani egyik költséghelyről a másikra.

De ne legyünk telhetetlenek, hiszen az állami nagyberuházás eredményeként határidőre, a tervezett költséghatáron belül Rákospalotán megvalósult szemétegetőmű Európában az egyik legnagyobb, s ami az építészeti megoldást illeti, azt még a nyugatnémetek is megirigyelték, pedig ők már túl vannak a negyvenedikén. Valóságos üvegpalota, amelyen belül, még a bunkerben is, nappal természetes megvilágításban dolgoznak. Ugyanakkor egyáltalán nem túloz Varga Imrének a bejáratnál felállított monumentális szobra, amely azt láttatja, hogy a kéményből eltávozó, áttetsző füstben zavartalanul röpködhetnek a vadlibák.

Pedig — mint azt a fiatal Bánhidi János főmérnökötől megtudtam — a szemétegetőmű éppen olyan erőmű, mint a Kelenföldi vagy a Gagarin. Azzal a különbséggel, hogy itt a környezetet védelme megalkuvás nélkül követelemény, s igyekeznek men-

nél több fűtőanyagot, azaz hulladékot elégetni. Köztük, sajnos, értékes, újra hasznosítható nyersanyagokat is — papírt, műanyagot, üveget —, ám az a berendezés, amely a kiválókat lehetővé tenné, csaknem megkétszerezte volna a beruházás költségeit. A honosított technológia ily módon csupán a hulladékvas kiválasztására alkalmas. Emellett folynak kísérletek az elégetett hulladék mintegy tized részét kitevő, teljesen steril és csiramentes, tehát a környezetet nem szennyező salak hasznosítására is.

A viszonylagos rentabilitás azonban elsősorban az energiatermelés függvénye. A túlhevített gőz ugyanis, egy nagy teljesítményű turbinagenerátort hajt meg, amely villamos energiát termel. Nagyjából annyit, amennyi Oroszlánynak, vagy egy hozzá hasonlító nagyságú településnek elegendő. Azon túl természetesen, hogy az égetőmű önmagát ellátja. Ma még, s várhatóan a tervezettnél nem tovább, a teljes hőmennyiség a turbinába kerül, jöllehet egy részének a közvetlen hasznosítása gazdaságosabb. Csak hogy a szomszédos ipari üzemek nem épültek meg, s a mintegy másfél kilométerre levő káposztásmegyeri lakótelep végleges rendezési tervét is csak nemrégiben szentesítette a Fővárosi Tanács. Elképzelés szerint 1983 végén már a szemétegetőműben termelt gőzzel temperálják a lakásokat, s a rákövetkező időnyben teljes erővel beindul a fűtés. A fogyasztókra váró gőzmennyiség óránként maximálisan hatvan tonna!

Ugyancsak a költségek csökkentése érdekében a tizenegy hektáros szemétegetőmű területén hamarosan forgalmi telep létesül, vagyis folytatódik a beruházás. A telephely száz darab szeméttgyűjtő, -szállító célgép tárolására, karbantartására és javítására biztosít majd korszerű feltételeket — Ily módon — mondta a főmérnök — évente kétszáz ezer kilométer járműmozgás és száz ezer liter üzemanyag takarítható meg.

És még valami. A telepen az üzemeltető és fenntartó dolgozók részére kulturált szociális ellátást nyújtó létesítmény épült, ami talán vonzóbbá teszi ezt a nem éppen magas társadalmi presztízsű, ám pótolhatatlan mesterséget. Főleg a „kukások” akartak hátat fordítani a Fővárosi Közterület-fenntartó Vállalatnak, mondván, ha egyszer elégetik a szemetet, akkor vége a guberálásnak, ami azért mégis csak jelentett valami fix jövedelemkiegészítést. Főleg a tehetősebb kerületekben, ahol „zsirosabb” a szemét. A fluktuációt csak a gyors intézkedés állította meg. E szerint a kétségtelen veszteséget járatonként húsz forinttal kompenzálja a vállalat. Már azoknak a dolgozóknak, akik a hagyományos lerakás helyett az égetőmű bunkerébe zúdítják ezután a szemetet.

K. P.